

180. Torstaina 16 päivänä joulukuuta 1993

kello 17.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Ehdotus valtion talousarvioksi vuodelle 1994 5670

Hallituksen esitys n:o 126
Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 81 a ja 81

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1994 ..... „

Hallituksen esitys n:o 127
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Unkarin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Unkarin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys n:o 300
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22

4) Ehdotukset kotikuntalaiksi sekä laiksi väestötietolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 104
Lakialoite n:o 110/1991 vp
Toivomusaloitteet n:ot 176, 224, 232 ja 234/1991 vp sekä 43/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 27

S.
5) Ehdotus laiksi ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta .. 5671

S.
Hallituksen esitys n:o 303
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 29

6) Ehdotus laiksi merimieseläkelain muuttamisesta 5672

Hallituksen esitys n:o 306
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 54

7) Ehdotukset laeiksi yrittäjien eläkelain 10 §:n ja maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 308
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 55

8) Ehdotus laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 307
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 56

9) Ehdotukset laiksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

Hallituksen esitys n:o 287
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 57

10) Ehdotukset laeiksi valtion eläkelain, valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen sekä valtion perhe-eläkelain muuttamisesta ja laeiksi kansanedustajain eläkelain sekä valtioneu-

voston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain muuttamisesta ....

S. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön n:o 81 kolmanteen ponteen sisältyvät ehdotukset talousarvion julkaisemisesta ja soveltamisesta hyväksytään. 5673

Hallituksen esitys n:o 96
Lakialoitteet n:ot 93/1991 vp ja 55
Toivomusaloinne n:o 1027/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 58

11) Ehdotukset laeiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain sekä evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 5681

Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 59

12) Ehdotukset luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskeviksi laeiksi .....

Hallituksen esitys n:o 295/1992 vp
Lakialoitteet n:ot 29/1991 vp, 15/1992 vp sekä 21, 32 ja 36
Talousvaliokunnan mietintö n:o 50

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus valtion talousarvioksi vuodelle 1994

Jatkettu ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 126
Valtiovarainvaliokunnan mietinnöt n:ot 81 a ja 81

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81 a, josta ilmenee, että valtiovarainvaliokunta on yhtynyt eduskunnan asiassa tekemään päätökseen.

Keskustelua ei synny.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1994

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 127
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Unkarin tasavallan välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Unkarin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 300
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—4 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset kotikuntalaiksi sekä laiksi väestötietolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 104
Lakialoinne n:o 110/1991 vp
Toivomusaloinne n:ot 176, 224, 232 ja 234/1991 vp sekä 43/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. **M e t s ä m ä k i :** Arvoisa puhemies! Teen ehdotuksen 3 §:n kohdalla.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohdattaiseen käsittelyyn.

1 §, 1 luvun otsikko ja 2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §

Keskustelu:

Ed. **M e t s ä m ä k i :** Arvoisa puhemies! Yleiskeskusteluun viitaten teen vastalauseen mukaisen ehdotuksen 3 §:n 7 kohdaksi, joka kuuluu näin: ”taikka opiskelusta keskiasteen oppilaitoksessa”.

Ed. **R. A h o :** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Metsämäen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Metsämäki ed. R. Ahon kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Metsämäen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 53 ei-ääntä; poissa 53. (Ään. 198)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4—6 §, 2 luvun otsikko, 7—15 §, 3 luvun otsikko, 16 ja 17 §, 4 luvun otsikko, 18 ja 19 §, 5 luvun otsikko, 20 §, 6 luvun otsikko sekä 21—23 § ja 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 3, 4, 9 ja 12 §, 18 §, 4 luvun otsikko, 25—27, 35, 38, 39 ja 43 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy hallintovaliokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 303

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 29

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. **S u h o l a :** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti ja pöytäkirjaan haluan kertoa vastaukseni ed. Tykkyläiselle tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käymäämme keskusteluun, koska hän väitti minun väittäneen, että minä en oikeastaan ole keskustalainen, vaan minä olen sitoutumaton.

Tässä ja nyt haluan sanoa, että sen olen sanonut, että minä olen pikkaisen outo lintu tässä keskustalaisten järjestöjyrien maailmassa, koska kävelin suoraan vaaleihin ja niistä läpikin vain ja ainoastaan Santeri Alkion aatteen perässä. Sitoutumattomaksi minä en ole itseäni koskaan väittänyt. Puolueen järjestötoiminnassa minulla ei ole minkään näköisiä kannuksia, mutta Santeri Alkion aatteeseen sitoutuneempaa ihmistä ja nimenomaan sivistysasioissa tästä salista uskoakseni saa hakea.

Inhimillisyyteni, jota ed. Tykkyläinen epäili, jätän vapaasti harkittavaksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 ja 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi merimieseläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 306
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 54

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 54. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 a, 11, 12, 12 a—12 c, 14 b, 14 c, 15, 15 b, 15 e, 16, 16 b, 16 d, 17, 20, 22 a, 23, 64, 64 a ja 64 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi yrittäjien eläkelain 10 §:n ja maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 308
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 55

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 55. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 307
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 56

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 56. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 58 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laiksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 287
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 57

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 57. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—8 §, 2 luvun otsikko, 9—11 §, 3 luvun otsikko, 12—14 §, 4 luvun otsikko, 15 ja 16 §, 5 luvun otsikko sekä 17 ja 18 § ja 6 luvun otsikko, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 1, 41 ja 73 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 2 ja 2 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

viidennen lakiehdotuksen 1 ja 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kuudennen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

seitsemännen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kahdeksannen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

yhdeksännen lakiehdotuksen 1 ja 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kymmenennen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotukset laeiksi valtion eläkelain, valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen sekä valtion perhe-eläkelain muuttamisesta ja laeiksi kansanedustajain eläkelain sekä valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 96

Lakialoitteet n:ot 93/1991 vp ja 55

Toivomusaloite n:o 1027/1991 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 58

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 58. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys valtion eläkelainsäädännön muuttamisesta, ja siinä yhteydessä käsiteltiin myös ed. Mattilan lakialoitteen pohjalta kansanedustajan ja valtioneuvoston jäsenen eläkelaki.

Tulen yksityiskohtaisessa pykäläkäsittelyssä tekemään muutosehdotukset III vastalauseen mukaisesti. Kysymyksessä on siirtymäsäännös, joka poistettiin valiokunnassa. Haluan, että se palautetaan ja että kansanedustajat ovat saman arvoisia kuin muutkin, siis kansanedustajille sama kohtelu kuin muillakin eläkelaisissa.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Kysymys on todella suuresta valtion eläkelain muutoksesta, joka merkitsee valtion eläkeiden heikentämistä ja eläkeiän korottamista.

Ensimmäisessä käsittelyssä kävin läpi vasemmistoliiton muutosehdotuksia valtion eläkelai-

kiin liittyviin epäkohtiin. Minua ihmetyttää se, että kokoomuksella ei ole koko pakettiin mitään muuta sanottavaa kuin huolenkanto kansanedustajien eläkkeistä.

Valiokunnassa pyrimme aikaansaamaan muutosta valtion palveluksessa olevien osalta erityisesti niissä kohdissa, joissa syntyy täysin kohtuuttomia seurauksia, kun valtionyhtiö yhtiöitetään, valtion oppilaitos kunnallistetaan tai kun valtion palvelukseen tulee yli yhden vuoden katko. Niille muutosehdotuksille, joilla oli työntekijäjärjestöjen yksimielinen kannatus ja jotka vaativat näitä muutoksia, ei valiokunnassa löytynyt hallituspuolueiden taholta minkäänlaista ymmärtämystä.

Ainoa, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta suostuttiin tekemään, oli ponsilausema. Kun ei tainnut olla ensimmäisen käsittelyn aikana hallituspuolueiden edustajia paikalla kuin muutama, vetoan uudelleen teihin, että huolehditte siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön sisältyvät ponnet toteutetaan.

Miksi tämä on niin vakavaa mielestäni, se liittyy siihen, että perustuslakivaliokunta mietinnössään sanoi, että on asianmukaista muuttaa näitä säännöksiä, jotta yksittäistapauksissa seuraukset eivät ole kohtuuttomia. Mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ryhtynyt näihin muutostöihin. Perustuslakivaliokunta katsoi, että tarvittaisiin pehmennyksiä etu- tai jälkikäteen, että yksittäistapauksissa heikennykset eivät tule liian rajuiksi.

Juuri ryhmissä, joista äsken puhuin, muutos on liian raju. Niille, jotka ovat pysyvässä valtion palvelussuhteessa ja jatkavat siinä ilman mitään muutoksia ja ilman katkoksia, siirtymäsäännöksillä on kuitenkin kohtuullisen pitkälle turvattu se, että äkkinäisiä muutoksia ei tapahdu.

Mutta niiden tällä hetkellä valtion palveluksessa olevien henkilöiden määrä, joita muutokset koskevat, on aika suuri, joten ei ole kysymys aivan yksittäistapauksista, kuitenkin kohtuuttomuksista. Jotta toteutuu perustuslakivaliokunnan esitys siitä, että on asianmukaista muuttaa nämä pykälät, ne pitää jälkikäteen huolehtia uudella esityksellä, jotta asia hoituu.

Tässä yhteydessä muistutan vielä siitä, että tämän vuoden alussa on tullut voimaan laki, että kaikki ne valtion palvelukseen tulevat, joilla palvelussuhde on alkanut 1.1.1993 ja sen jälkeen, ovat jo uudessa yksityisen sektorin eläkejärjestelmää vastaavassa eläkejärjestelmässä. Tämä on erillisellä lailla säädetty. Se on voimassa ja pysyy, tapahtui tälle laille lopulta mitkä tahansa. On

kohtuullista, että lähellä eläkeikää olevien etuja ei heikennetä, ja näin on tehty valtion eläkelaisissa.

Miksi sitten kansanedustajien osalta on vassemmistoliiiton eduskuntaryhmällä valmius siihen, että etuja ei samalla tavalla turvata, johtuu pelkästään siitä, että kansanedustajilla on kaikkia muita tulevia eläkkeensaajia paremmat edut siltä osin, että seitsemän edustajavuoden jälkeen on mahdollista saada iästä riippumatta eläke.

Ed. Mattilan aloitteen voimaantulosäännös on kirjoitettu niin, että kaikilla edustajilla, joilla eläketapahtuma tapahtuu seuraavien vaalien jälkeen, nousee kansanedustajan eläkeikä 65 vuoteen, siis varsinainen eläkeikä. Ed. Mattilan aloite on kirjoitettu niin, että tämä korotus tapahtuu kaikilla.

Ainoa pehmenys, joka aloitteessa oli, oli se, että niillä edustajilla, jotka ovat syntyneet ennen 1.1.1940, ei suoriteta kansanedustajan eläkkeen ja mahdollisten palkkatulojen yhteensovitusta 60 ja 65 ikävuoden välillä. Siinä ei millään tavalla oteta kantaa eläkeikään, vaan viimeisessä virkkeessä, jonka valiokunta on esittänyt poistettavaksi, jos te luette sen, viitataan 2 §:n 2 momentin nojalla myönnettyihin eläkkeisiin ja siihen, että poikkeus koskee vain sitä, että 11 §:n 4 momentin mukaista yhteensovitusta palkkatulojen ja kansanedustajan eläkkeen välillä ei suoritettaisi 60 ja 65 ikävuoden välillä.

Tämä koskee noin 40:tä edustajaa, mikäli he eivät jatka seuraavien vaalien jälkeen eduskunnassa. On oletettavaa, että näistä virkeistä, vaikkakin jo 55 vuotta täyttäneistä edustajista moni haluaa jatkaa eduskunnassa ja todennäköisesti tulee myös valituksi ja siis niillä, jotka eivät asetu ehdokkaiksi tai eivät tule valituiksi, sitten kun he täyttävät 60 vuotta, yhteensovitusta ei toteutettaisi. Tietysti siihen asti, kun he täyttävät 60 vuotta, jos he ovat virassa tai työssä ja saavat palkkatuloja, yhteensovitus tehdään niin kuin tällä hetkelläkin. Kaikilla, jotka ovat syntyneet 1.1.1940 jälkeen, yhteensovitus tullaan ilman muuta tekemään vuoteen 1965 saakka, niin kuin ed. Mattilan aloitteessa on esitetty. Muutos, joka voimaantulosäännökseen valiokunnassa on tehty, koskettaa ainoastaan palkan ja eläkkeen yhteensovittamista 60 ja 65 ikävuoden välillä niiden edustajien kohdalla, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1940.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En ole ryhmän edustajana allekirjoittanut ed. Mattilan nimissä kulkevaa esitystä siitä syystä, että katson, että eläkeiän nostaminen tällä hetkellä yleensäkin on täysin järjetöntä.

Mitä tulee ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoroon, kun hän kolmeen kertaan selitti näitä asioita, kysymys 55 §:ssä ja voimaantulosäännöksessä on puhtaasta populismista ed. Stenius-Kaukosen taholta. Toisin sanoen pyritään tietyllä tavalla tekemään itseään tykö myymällä kansanedustajan eläke- ja palkkaetuja niin kuin yleensä on tehty, ja kukaan ei pysty sanomaan ja uskalla sanoa siihen vastaan. Minä en hyväksy tämän tyyppisiä systeemejä. Tulen äänestämään ed. Ala-Harjan ehdotuksen puolesta. Jos ei Pispalanharjulta sen paremmin kuin Pyhäjärven rannastakaan päästä tähän taloon uudelleen muuten kuin sen tyyppisellä populismilla, joilla myydään palkka- ja eläke-etuja, jäädään sitten tulematta.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen on oikeassa siinä, että käsitellään tärkeää valtion eläkelakia, jonka tavoitteena on se, että valtion eläkkeet tulevat saman tasoisiksi kuin TEL-eläkkeet, ja tämän on erittäin suuri ratkaisu. Ilahduttavaa on se, että työmarkkinajärjestöt, jotka ovat edustaneet valtion työntekijöitä, ovat olleet tässä ratkaisussa mukana. Tämä on tärkeä asia.

Tärkeää on tietenkin myös se, että kansanedustajat myös tulevat samojen ratkaisujen piiriin siltä osin, mikä koskee kansanedustajien vanhuuseläkettä, eli ikäraja nostetaan niin kuin muillakin valtion virkamiehillä tapahtuu ja myös kertymä muuttuu. Mutta se on tietysti erikoista, että haluttaisiin kuitenkin, että kansanedustajat olisivat toisessa asemassa siirtymän suhteen eli 55-vuotiaille ei tulisikaan siirtymäsäännöstä eläkeiän nostoon. Tämä ei ole oikeudenmukainen esitys siinä mielessä, että kansanedustajat ovat silloin eri asemassa.

Keskustelu, jota asiasta on käyty, on ollut erittäin vaikea, koska ed. Stenius-Kaukonen kieltäytyy koko ajan ymmärtämästä sitä, että myös kansanedustajat siirtyvät vanhuuseläkkeelle. Tässä siirtymäsäännöksessä on kysymys nimenomaan vanhuuseläkeikärajasta, ja kun ed. Stenius-Kaukonen sanoo, että on kysymys vain yhteensovituksesta, (Ed. Stenius-Kaukonen: Kyllä on!) siinä se ero juuri onkin. Siinä vaiheessa kun kansanedustaja siirtyy tältä erikoiselta eläkkeeltään vanhuuseläkkeelle, hän on samassa asemassa kuin muut eläkkeensaajat. Tätä eläkettä ei yhteensoviteta muiden tulojen kanssa. Juuri siitä on tässä siirtymäsäännöksessä kysymys, että me antaisimme tämän saman oikeuden nyt 55 vuotta täyttäneille kansanedustajille kuin valtion virkamiehillekin.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mattilan aloitteen voimaantulosäännös kuuluu seuraavasti: ”Tämä laki tulee voimaan tämän lain vahvistamista lähinnä seuraavien edustajanvaalien toimittamiskuukauden 1 päivänä. Lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan.” Sitten se virke, mikä on poistettu, kuuluu näin: ”Tätä lakia sovelletaan myös 2 §:n 2 momentin säännösten nojalla myönnettäviin eläkkeisiin”, siis seitsemän vuoden säännön perusteella myönnettäviin eläkkeisiin, ”jotka alkavat lain tultua voimaan kuitenkin siten, että ennen 1.1.1940 syntyneen edunsaajan eläkkeen maksamiseen sen kalenterikuukauden alusta, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta, ei sovelleta 11 §:n 4 momentin säännöksiä.”

Tässä ei puhuta mistään muusta kuin 11 §:n 4 momentista, jossa taas sanotaan: ”Jos eläke on myönnetty tämän lain 2 §:n 2 momenttia soveltaen, maksetaan eläkettä vain siltä osin kuin eläke ei yhdessä työ- tai yrittäjätoimintaan perustuvien ansiotulojen kanssa ylitä kansanedustajan eläkkeen enimmäismäärää.”

Kysymys on luetun ymmärtämisestä, ja kun tämä on näin kirjoitettu, on aivan selvää, että tämä ei koske mitään muuta kuin palkan ja kansanedustajan eläkkeen yhteensovittamista. Jos olisi ollut tarkoitus säilyttää 60 vuoden eläkeikä ennen vuotta 1940 syntyneillä, niin koko voimaantulosäännös olisi pitänyt kirjoittaa toisella tavalla.

Ed. Taina (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytännössä on aivan sama, miten tämä pykälä on kirjoitettu, onko se kirjoitettu niin kuin ed. Stenius-Kaukonen kertoi aloitteessa olevan vai onko se kirjoitettu niin kuin siirtymäsäännös muutenkin, että se koskee tietynä vuotena syntyneitä. Tämä on ollut esillä myös keskusteluissa valiokunnassa. Ed. Stenius-Kaukonen ei ole kannattanut myöskään sitä toista mallia. Mutta toistan, että lopputulos molemmissa pykälän kirjoitustavoissa on aivan sama. Kun tiedän, että ed. Stenius-Kaukonen on hyvin tarkkaan perehtynyt eläkejärjestelmiin, niin minun on hyvin vaikea ymmärtää, miksi hän tässä asiassa ei ymmärrä, mistä on kysymys.

Ed. Laine: Herra puhemies! Kaiken varmuuden vuoksi sanon heti, että en tule puhumaan kansanedustajien eläkejärjestelmästä kuin siltä osin, että olen aikamani ryhmien puheenjohtajien lakialoitteen lukenut, todennut sen erittäin moni-

mutkaiseksi, vaikeasti ymmärrettäväksi ja en silloin tästä johtuen osannut tehdä huomautuksia. En ihmettele, että tästä voi syntyä erilaisia tulkintoja.

Muutoin koko tästä hallituksen paketista — siinä ei kansanedustajan eläkelaki ollutkaan vaan valtion eläkejärjestelmän muutospaketti — toistan sen, minkä olen sanonut perustuslakivaliokunnassa muutamaan kertaan, että tämä on erittäin vaikeaselkoinen asia. On hyvin vaikea tietää, mistä on kysymys. Se johtuu hallituksen esitysten yleisestä laatimistavasta, ja silloin kun kysymys on eläkelainsäädännöstä, se on tavattoman vaikea. Perustuslakivaliokunnassa suosittelin, että valiokunta olisi esittänyt hallitukseen päin sellaisen toivomuksen, että esimerkiksi vertailussa voimassa olevan ja uuden lainsäädännön välillä momenttien kohdalle merkittäisiin, mistä momentista on kysymys, sillä se, joka haluaa tähän selvyytää, kyllä sen varmasti saa, jos ottaa lakikirjan käteen, hallituksen esityksen ja tämän vertailun; kyllä se jotenkin selvittää. Mielestäni kansanedustajien mahdollisuuksia helpommin syventyä hallituksen esitykseen ja näin muodoin ottaa kantaa tulisi kehittää nimenomaan lakien esittelytapaa muuttaen.

Herra puhemies! Tässä välillä kannatan ed. Stenius-Kaukonen tekemää ... (Ed. Stenius-Kaukonen: En ole tehnyt vielä ehdotuksia!) — Sitten minä en voi enakkoon kannattaa. Muutaman ajatuksen haluan kuitenkin vielä sanoa.

Ensinnäkin mielestäni on täysin nurinkurista sellaisena aikana, kun maassa nyt on laaja työttömyys, yleensä eläkeikä korottaa. Ei siihen ole oikein perusteita. Eläkkeelle pääsyä pitäisi pikemminkin helpottaa ja sairaut ja työkyvyttömät päästää eläkkeelle ja terveet vastaavasti töihin.

Hallituksen esitystä on perusteltu taloudellisilla syillä. Kuten ensimmäisen käsittelyn yhteydessä paikaltani käyttämässäni puheenvuorossa totesin, hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, että tämän vuosituhannen loppuun mennessä ei tule markkaan säästöä, siellä on nolla. Kun on vuosiluku 2005, säästetään 200 miljoonaa, vuonna 2010 säästetään 800 miljoonaa, tuo vuosihan on yli 15 vuoden päässä, ja vuonna 2015 säästö on 1 200 miljoonaa markkaa tämän hallituksen arvion mukaan. Korkeimmillaan säästö on vuonna 2020, johon on aikaa 26 vuotta. Silloin säästö olisi 1 300 miljoonaa markkaa. Sen jälkeen säästö alenee niin, että vuonna 2050 hallitus arvioi säästettävän 200 miljoonaa. Tämä on säästövaikutus, siis tämän hetken taloudellisiin vaikeuksiin sillä ei ole mitään merkitystä.

Ensimmäisen käsittelyn yhteydessä lyhyesti ilmaisin harmistukseni siitä, että perustuslakivaliokunta ei yhtynyt käsityksiini siitä, että tämä esitys, tämä kokonaisuus, on sellainen, että se olisi lepäämään jätettävissä. Siitä huolimatta että perustuslakivaliokunta ei yhtynyt minun näkemyksiini, se on kuitenkin kirjannut sosiaali- ja terveysvaliokuntaa varten kohdan, josta äsken ed. Stenius-Kaukonen puhui. Tässä kohdassa perustuslakivaliokunta huomautti siitä, että tulee olemaan henkilöitä ja henkilöryhmiä, joiden etuja tämä esitys heikentää tuntuvaksikin koettavalla tavalla, siis heikentää edunsaajan asemaa.

Tästä johtuen perustuslakivaliokunta lausui näin: "Valiokunnan mielestä lakiin on asianmukaista sisällyttää joko tällaisia vaikutuksia yleisesti ennakkoon pehmentävät säännökset tai jälkikäteen vaikuttavat kohtuullistamissäännökset tällaisten tapausten varalta." Kyllähän perustuslakivaliokunta tässä tarkoitti, että lakiin asianmukaisesti sisällytetään tällaiset kohdat. Mutta nyt kävi kuitenkin niin, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole tätä lakimuutosta suorittanut, jota perustuslakivaliokunnan lausunto tarkoitti, mutta on sen sijaan siirtynyt ponsilinjal- le, jossa on kyllä sama suunta, jota perustuslakivaliokunta tarkoitti, mutta nyt vain ei toteudu ainakaan tässä vaiheessa tuo lainmuutos.

Lopuksi kiinnittäisin huomiota siihen, että kun tässä on kysymys eläkeintegraation purkamisesta, niin eläkeintegraatio otettiin käyttöön vuonna 1987, se on siis aika tuore. Sillä on ollut mielestäni tärkeä merkitys, koska henkilön siirtyessä valtiolta toiseen valtion laitokseen tai kunnan palvelukseen taikka päinvastoin eläkekertymä on kuitenkin pysynyt aikaisemman kertymän mukaisena, mutta nyt tilanne tulee olemaan se, että eläkekertymä putoaa 2:een, jopa 1,5 prosenttiin.

Moni kansanedustaja on tehnyt omaa paikkakuntaansa koskien eduskuntakyselyn, eikä hallitus voisi ryhtyä toimenpiteisiin valtiolta kunnille siirrettävien laitosten henkilöstön aseman turvaamiseksi. Mutta valtiovarainministeri ja kuka kulloinkin on ollut vastausvuorossa, on aina sanonut ei. Tämä käytännössä merkitsee sitä, että noin 10 000 henkilöä, 7 000 opettajaa ja 3 000 muuta henkilöä, joutuvat todella jatkossa ylläpitäjän vaihdoksen johdosta heikompaan asemaan. Tämä asiantila olisi voitu ratkaista nyt esillä olevan lainsäädännön yhteydessä. Niin ei kuitenkaan tapahdu, joten tähän nyt todella jää heikkouksia.

Heikkoutena pidän myös varhaiseläikeikä- ran korottamista, jonka perustuslakivaliokunta vielä vuosi sitten totesi myös lepäämäänjättämi- sen piiriin kuuluvaksi. Nyt valiokunta on edus- kunnan viime viikolla erään toisen asian yhtey- dessä ottaman kannan mukaisesti katsonut, että kun eläkeikäraja on korotettu toisen ratkaisun yhteydessä, nimittäin kansaneläkkeen varhais- eläkeikärajan osalta, 58:aan, niin siitä johtuen ei esitetty korotus antaisi mahdollisuutta lain le- päämään jättämiseen.

Ed. M u t t i l a i n e n : Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni koskee valtion eläkelakipakettia, ei ed. Mattilan lakialoitetta. Hallituksen esitys yhdenmukaistaa valtion eläkelainsäädäntöä joustavia eläkkeitä koskevaan lainsäädäntöön nähden. Jo joustavia eläkkeitä käsiteltäessä olimme sitä mieltä, että ikärajoja ei olisi tullut säätää hallituksen esittämällä tavalla. Nyt valiokunnan käsittelyssä me sosialidemokraatit, vihreät ja myös vasemmistoliitto olimme sitä mieltä, että laman ollessa syvimmillään vanhojen säännösten ja ikärajojen mukainen oikeus joustaviin eläkkei- siin tulisi sallia vielä vuonna 41 syntyneille eli kaksi vuotta nuoremmille henkilöille kuin halli- tus esittää. Olimme myös sitä mieltä, että tutkijoi- den eläketurvaa tulisi parantaa, mutta valiokun- takäsittelyssä hävisimme nämä esityksemme.

Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. K u i t t i n e n : Arvoisa puhemies! Tulen kannattamaan lain yksityiskohtaisessa käsitte- lyssä ed. Ala-Harjan esitystä. Se on saman sisäl- töinen kuin ed. Mattilan alkuperäinen esitys ja asettaa kansanedustajat samaan asemaan kuin muut valtion eläkkeensaajat.

Muistutan samalla, että tämän ed. Mattilan lakialoitteen allekirjoittajina olivat lähes kaikki muiden eduskuntaryhmien puheenjohtajat SMP:tä lukuunottamatta; ed. Aittoniemi perus- teli äsken, minkä takia ei lakialoitteen taakse lähtenyt.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Ar- voisa puhemies! Minä yritän arkikielelle kääntää, mitä tuo kansanedustaja Kuittisen kannattama ja ed. Ala-Harjan esittämä muutos merkitsee. Se merkitsee sitä, että ennen 1.1.40 syntyneet kan- sanedustajat voivat 60—65-vuotiaana saada täy- den eläkkeen ja täyden palkan eli kaksoispalkan. (Ed. Taina: Niin kuin valtion virkamiehet!) Kun

täällä on niin paljon puhuttu kaksoispalkasta, en näe sitä tarpeellisena. Vaikka itseni on juuri irtisanottu Ekan palveluksesta 36 vuoden palveluksen jälkeen, en silti kannata sitä, että saa yhtä aikaa palkkaa ja eläkettä, vaan yhteensovitettakoon ne.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin kansanedustajat eivät ole vanhuuseläkkeellä, he saavat aivan erikoista eläkettä, ja silloin se yhteensovitetaan tulojen kanssa. Mutta kun he siirtyvät vanhuuseläkkeelle, he ovat samassa asemassa kuin muut eläkkeensaajat. He voivat tienata ilman, että se vaikuttaa eläkkeeseen. Juuri siitä syystä on kohtuullista, että kansanedustajilla on sama siirtymäsäännös. Kun he siirtyvät vanhuuseläkkeelle, niin heidän eläkeikänsä ei nouse, joten ed. Törnqvist on ymmärtänyt aivan samalla tavalla väärin tämän asian kuin ed. Stenius-Kaukonenkin.

Käytännössä siis, jos yritän tätä arkikielelle kääntää, niin jos joku tuomari jää eläkkeelle 60-vuotiaana tämän siirtymäsäännöksen vuoksi, koska hänen eläkeikänsä ei nouse, hän voi harrastaa asianajajan tointaan eikä hänen tulonsa vaikuta hänen eläkkeeseensä. Tästähän tässä on kysymys, että eläketuloon eivät vaikuta muut tulot. Kun kansanedustaja siirtyy vanhuuseläkkeelle, hänestä tulee eläkeläinen niin kuin muistakin ihmisistä. Mutta ennen sitä hän saa erikoista tukimuotoa, joka on ainutlaatuinen, ja juuri tästä nyt on kysymys, mikä on hänen vanhuuseläkeikärajansa, nostetaanko se ilman siirtymäsäännöstä vai ei.

Ed. S k i n n a r i : Herra puhemies! Kannatan ed. Muttilaisen ehdotusta siitä, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalause.

Ed. K a u p p i n e n : Arvoisa puhemies! Mitä ed. Taina toi esiin kansanedustajan vanhuuseläkkeestä ja sen yhteensovittamisesta mahdollisesti tulojen kanssa sen jälkeen, kun hän on ansainnut eläkeikänsä, niin minun mielestäni ei ole mitään perusteita, että kansanedustajat panevat itsensä heikompaan asemaan kuin muut vastaavassa tilanteessa olevat muut henkilöt. Ketkä tätä sitten ovat käyttäneet hyväkseen, niin sieltä SDP:n puolelta kyllä löytyy ihan tuoreita tapauksia, jotka tätä ovat käyttäneet, eikä sieltä ole silloin kuulunut, ovat käyttäneet eläke-edut ja olleet kaupunginjohtajina jne. eivätkä siitä ole muuttakaan sen ihmeemmin meteliä pitäneet. Siinä mielessä minusta tuntuu nyt siltä, että halutaan vain

populistista huomiota tässä asiassa osaksi ajattelemta ollenkaan, mitä asian lopulliset seuraukset ovat.

Mitä ed. Stenius-Kaukonen toi esiin, niin tämähän liittyy siihen, että hän oli antanut lausunnon ns. keltaiseen lehdistöön, ja se aiheutti valiokunnassa varsinaisen paniikkireaktion. Kyllä täytyy sanoa, että valiokunnassa oli kyllä sellainen tunnelma tämän asian käsittelyn yhteydessä, että voisi sanoa, että se oli sirkusenomainen. Olisi ollut tiedotusvälineillä varsin herkkullisia hetkiä saada sieltä uutismateriaalia, mutta ei satunut olemaan valiokunnan istunto avoin tiedotusvälineille. Heräsikin minulle sellainen mielikuva ja kysymys, että kun kerran täällä touhutaan niin kuin sirkuksessa, niin pitäisikö meidät tulevaisuudessa valitakin sirkusteltoissa eikä missään muissa vaalipaikoissa.

Jos ajatellaan kansanedustajia, niin entä jos me emme itse uskalla tunnustaa tehtäväämme arvokkaaksi? Minä sanon, että me olemme kansanedustajia ja kansanedustajuus ei ole ensinnäkään ammatti. Pätevyyden tähän me saamme toimimalla kansan keskuudessa eikä olemalla valkokauluksisia kansanedustajia, jotka vieraantuvat kansasta. Sen takia me emme pysty kansan asioita hoitamaan, koska me olemme vieraantuneet kansasta, kun me emme voi heidän keskuudessaan elää ja olla ja nähdä sitä, mitä siellä päivittäin tehdään ja mitkä ongelmat ovat.

Jos pelkkä lehtiartikkeli johtaa meidät paniikkimielialaan emmekä pysty tekemään siinä tilanteessa järkeviä päätöksiä näinkin yksinkertaisessa asiassa, niin kysyisin, miten me sitten muissa isoissa asioissa pystymme tekemään järkeviä päätöksiä. Kyllä kansa voi sen jälkeen ihan vapaasti nauraa meille. Harakatkin tekevät sen. Ne nauravat selällään itsensä kuoliaaksi tuolla katoilla, jos me emme osaa omista asioistamme näin pienessä asiassa pitää huolta eli turvata samoin kuin muillakin tämä siirtymäsäännös eli olla tasavertaisessa asemassa muihin nähden. Ei siinä ole mistään sen kummallisemmasta asiasta kyse.

Toisaalta on puhuttu saavutetuista eduista ja ansaitusta edusta jne. ja siitä, että se on yhtä kuin perustuslailla suojattua ansaittua etuisuutta. Siitä ei kyllä valiokunnassa puhuttu yhtikäs mitään, kun tämä paniikkimieliala astui esiin.

Toisaalta täällä on tullut esiin tämä seitsemän vuoden säännön perusteella saatava eläke, joka yhteensovitetaan ansiotulojen kanssa, mikä kenties saattaa muun muassa ed. Törnqvistiäkin kohdata, jos ei satu tulemaan valituksi seura-

vaan eduskuntaan. Se käytännössä tarkoittaa sitä, että jos ei ole työsuhteessa mihinkään yhteisöön, työntajaan, sinä aikana, kun on tämän seitsemän vuoden säännön perusteella esimerkiksi noin 7 000 markan kuukausieläkkeellä, koko lopun ikää on eläkeloukussa. Ei siinä silloin, jos ei ole työsuhdetta, tulevaa aikaa oteta minun nähdäkseni huomioon. Jos olen väärässä, niin korjata tämä, mutta valiokuntasihteri ei saanut minua tässä asiassa kyllä vakuuttuneeksi. Selitykset olivat varsin ympärilyöreitä. Eli on mahdollisuus jäädä varsinaiseen eläkeloukkun sen jälkeen, jos sattuu tulemaan seitsemän vuoden siirtymäsäännöstä käyttäessään työkyvyttömäksi sen jälkeen, kun on enemmän kuin yksi vuosi kansanedustajan tehtävien lakkaamisesta. Siis tämän asian sihteri teki selväksi, että jos vuoden sisällä tulee työkyvyttömäksi, niin silloin lasketaan tuleva aika, mutta muuten ei lasketa. Jos on muita eläkkeitä, mitkä on jo siihen mennessä ansaittu, niin en tiedä tarkoin, miten se yhteenlaskenta sitten tapahtuu. Nämä laskusäännöt tuntuivat olevan varsin monimutkaisia. Otetaanko silloin huomioon, että se ansiotaso, mihin ne yhteensovitetaan, on se seitsemän vuoden säännöksellä saatu erikoiseläke? Tämäkin jäi jonkin verran epäselväksi valiokunnassa. Selkeää vastausta siihen emme saaneet. Vaikka tämä lakiehdotus ei tätä seitsemän vuoden siirtymäsäännöstä kosketaakaan, niin tällaisia loukkuja siellä on vielä.

Ajatellaan sitten sitä, että moni voi leimaututtuaan julkisesti poliittiseksi henkilöksi ja pienellä paikkakunnalla palattuaan sinne menettää pelkästään leimautumisen takia työkykyisyytensä, niin että häntä ei oteta mihinkään töihin, vaikka hän haluaisikin. Tämäkin riski on olemassa, eli kansanedustajat joutuvat panemaan itsensä paljon enemmän likoon kuin kenties pelkässä palkkatyössä käyvä, joka ei ole julkisuuden henkilö.

Näin ollen minä näen, että on tärkeää, että on tällainen seitsemän vuoden sääntö olemassa, että ei sitten tarvitse, jos on työpanoksensa antanut yhteisten asioiden hoitamiseen, sen pelossa jäädä täältä pois tai ei uskalla lähteä ehdokkaaksikaan. Jos kovin huonoiksi kansanedustajien etuudet heikennetään, niin suositellenkin jatkossa tätä eläkkeellä olevien ja työttömien tehtäväksi. Tehtävään sellainen lainsäädäntö sitten, että kansanedustaja saa tehtävistään ja toimistaan korkeintaan sen, minkä hän on siviilitehtävissään saanut, ja pudotettakoon ne kaiken maailman erillislisät pois. Näin ollen ne, jotka asuvat Uudenmaan läänin ulkopuolella, sitten katsovat, onko heillä kenties perintöjä, joilla he voivat tulla toimeen,

tai he etsivät sitten majoitustilaa veneiden alta, koska ei asunnon hankkimiseen välttämättä rahaa ole. Niin he voivat mennä kilpailemaan niistä makuupaikoista sitten. En kuitenkaan toivoisi, että sellaiseen tässä talossa työskentelevien täytyisi joutua.

Mutta tässähän on kyse tietysti tämmöisestä julkisuudesta, popularistisuudesta, ja nekin, jotka tätä asiaa vastustavat, tietävät ehkä varsin tarkoin sen, tai olettaisin, että asianomaiset henkilöt joko ovat itse ansainneet jo sen siinä määrin, että tämä heikennys ei heitä silloin koskisi, tai sitten ovat valmiita istumaan niin sanotusti toisen takamuksella tuleen. Siis he käyttävät niitä etuisuuksia aivan samalla lailla kuin muutkin, mutta räkyttävät ja haukkuvat muita, jotka ovat uskaltaneet päätöksen tehdä toisin. Tästä minun mielestä on tehtävä selvät johtopäätökset.

Arvoisa puhemies! Silloin jos me emme uskalla reilusti omia asioitamme hoitaa, ihan aiheellisesti voivat kyllä kansalaiset kysyä, onko meillä kyvyttömyys hoitaa muidenkin asioita. Jos me olemme niin paniikkiherkkiä, niin mitä me pystymme yleensä tekemään täällä? Yksi lohtu siinä on ainakin, jos me olemme niin puupäisiä, ettemme pysty hoitamaan asioitamme: Emme me huku kovin herkästi. Eikös pölkypäät pysy pinnalla yleensä? Ja harakat nauravat kuollakseen katolla. Eli minä olen selkeästi III vastalauseen, minkä ed. Ala-Harja täällä esitti, kannalla näillä perusteilla.

Sitten jos eläkkeitten heikentämisestä puhutaan, mitä tässä nyt virkaeläkkeitten suhteen tulee, ja siitä, että tämmöisessä tilanteessa nostetaan eläkeikää, niin pitää muistaa ne selkeät tosiasiat. Tällä hetkellä eläkevastuuvajeet ovat toista biljoonaa. En tarkkaan ottaen tiedä, onko se lähempänä 2:ta biljoonaa elikkä lähempänä 2 000:ta miljardia kuin 1 000:ta miljardia. Tarkkaan ottaen en ole tätä lukua mistään selvittänyt, mutta jos se olisi tämä 1 biljoona eli 1 000 miljardia, niin se tarkoittaa, että meidän tulevissa eläkevastuissamme vajetta on jokaista suomalaista kohti 200 000 markkaa vauvasta vaariin.

Kun meillä on tulevaisuuteen kohdistuvia vastuita, jotka tulevaisuuden työssäkävijät maksavat eli meidän jälkeemme tulevat sukupolvet, meidän pitää ottaa huomioon, mitä muutakin he joutuvat maksamaan niistä päätöksistä, mitä me täällä nyt olemme tehneet ja joita tulemme tekemään. Meillä on valtion lainat todennäköisesti lähivuosina noin 400 miljardin luokkaa ja se tekee 80 000 markkaa joka suomalaista nokkaa kohti, mikäli ei äkkiryntäystä väestönlisäykseen täällä tapahdu. Toivottavasti ei tapahdu, koska

se tapahtuu silloin väkivaltaisoin toimin eikä meidän halustamme.

Kuntien lainatkin saattavat olla lähivuosina 10 000 tai yli 10 000 markkaa henkeä kohti. Tuotantoelämän lainat lienevät noin 3 000 miljardia tällä hetkellä, siellä yhteensä noin 60 000 henkeä kohti ja yksityistalouksien lainat 100—150 miljardia, joka tekee 20 000—30 000 jokaista suomalaista kohti. Sitten pitää laskea muut tulevaisuuden kattamattomat vastuut, kuten saneerauksista tulevat lisävastuut, jotka kaatuvat yhteiskunnan niskaan, pankkituet, ja ei ole vielä edes tunnistettu kaikkia sieltä tulevia vastuuta, jotka kaatuvat valtion niskaan. Minä epäilen, että pankkituetkin kokonaisuudessaan vaativat valtion vuosibudjetin verran, tuskin ne siihen 100 miljardiin edes sopivat, mutta ei uskalleta oikein puhua ääneen, miten paljon ne mahtavat olla-kaan, eikä tarkkaan tiedetäkään. Mitä tikittäviä pommeja kenties sitten vielä vakuutusyhtiöistä tulee?

Jos lasketaan nyt pelkästään se, että nämä kattamattomat vastuut kaikkiaan pankkituista, saneerauksista, vakuutusyhtiöistä jne. lähivuosina tulevat olemaan noin 300 miljardia markkaa, niin se tarkoittaa silloin sitä, että jokaista suomalaista kohti meillä on lähimmän kolmen neljän vuoden sisällä vähintäänkin 410 000 markkaa kattamattomia vastuuta, jotka tulevat sukupolvet maksavat. Minä sanon, että ne eivät taputtele varmaankaan, jos olemme isovanhempina ja vanhempina vielä elossa, meitä eivät kä varmaan ole meille tarjoamassa herkkupaloja hopealautaselta eteen, ei varmasti edes teräslautaselta, hyvä jos peltisestä mukistakaan. Minä luulen, että katkeruus on varsin kova.

Mitä tämä käytännössä merkitsee, jos meidän nelihenkinen perheemme laskee tämän kokonaisuutena realistiseksi velaksi itselleen? Tosiasiassa suomalaiset vastaavat näistä asioista, ja se tekee 1,64 miljoonaa meidän perheellemme velkaa. Ja jos siitä pitäisi maksaa 10 prosentin korko, niin se tekee 164 000 markkaa vuodessa pelkästään korkoja tälle pääomalle, mutta onneksi määrätyistä seikoista johtuen sille kaikelle ei tarvitse laskea korkoa. Mutta jos ajateltaisiin, että realistisesti yksityisen perheen talouden lainaksi annettaisiin nämä vastuut, niin olen varma, että tässä talossa ei meidän jälkeemme kyllä meille paljon taputella. Kyllä minä luulen, että se on enempi hampaitten kiristelyä ja veristä kieriskelyä ja varmasti sapekkaita lausuntoja.

Voimmeko me olla niin itsekkäitä, että me emme voi kajota oman ikäluokkamme eli meidän

suurten ikäluokkien tulevaisuuden eläkkeisiin ottaen huomioon nämä realistiset tosiasiat, missä yhteiskunnassamme olemme. Siihen nähden minä katson, että kun puhutaan eläkeikien nostamista vastaan, se on vastuutonta ja etenkin, kun meidän keskimääräinen terveydentilamme on parantunut ja keskimääräinen jäljellä oleva elinikäme on noussut niin, että suurten ikäluokkien naiset todennäköisesti 2000-luvulla jo elävät yli 80-vuotiaiksi, miehet säilyvät kymmenen vuotta alempana siitä.

Kun nämä eläkejärjestelmät on luotu, ne on jo alkujaan luotu alijäämäisiksi tietoisesti ja tietoisella valinnalla. Sitä en varsinaisesti kiistäkään, etteikö se olisi kenties oikein ollutkin, mutta kun nyt näemme, mihin olemme menossa, on minusta parempi, että saamme laihempaakin eläkettä ja kenties vähän vanhempana, kuin se, että me emme saa juuri paljon mitään, vaan syömmme lastemme ja lastenlastemme tulevaisuuden tässä talossa tänä päivänä pelkästään popularismilla, itsekkäällä tavoitteella, jotta saamme kannattajia kentiltä ja voimme tulla röyhistelevin rinnoin seuraavaan eduskuntaan nauttimaan kansanedustajien suuria tuloja.

Sanon vain, että meidän on jokaisen mietittävä, mikä on meidän vastuumme tulevaisuudesta, ei tästä päivästä, vaan ajasta kymmenen vuoden päästä, 20 vuoden päästä, 30 vuoden päästä, siitä ajasta, johon näillä päätöksillä nimenomaan tähdätään. Tämän jälkeen jokainen voi tietysti puhua, mitä itse kukin haluaa, mutta sanoisin kyllä, että tosiasiat ovat tällaisia ja tosiasioita ei sovi kieltää. Ne kyllä pitää uskaltaa tunnustaa. Ja jos me emme pysty tunnustamaan ja tunnistamaan tosiasioita, niin emme pysty korjaamaan emmekä hoitamaan niitä ongelmia. Se on aivan sama, kuin jos lääkäri ei pysty tekemään diagnoosia potilaastaan, jolloin kaikki hoito menee hukkaan. Hoito voi olla jopa vaarallista, se voi jopa potilaan tuhota, ja potilas voi kuolla siihen hoitoon, jos diagnoosi ei ole oikea.

Minä toivoisin, että tästä talosta löytyisi vastuuta myös puheenvuoroissa eikä pelkästään popularistisia kannanottoja.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuk-

sen käsittelyn pohjaksi otetaan II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Herra puhemies! Tässä yhteydessä voin todeta, että ed. Kauppisen puheenvuoro oli malliesimerkki niistä vääristä tiedoista ja käsityksistä, mitkä liittyvät yleensä eläkesäännöksiin ja myös kansanedustajia koskeviin säännöksiin. Tulevan ajan oikeudessa kansanedustajaa koskevat täsmälleen samat säännökset kuin muitakin eläkkeen hakijoita. Niissä on ongelmia, joita pitäisi korjata, mutta ne pitää tehdä yleisen lainsäädännön yhteydessä. Mutta juuri se aiheuttaa suuren sekaannuksen, että edustajat eivät todella tunne eläkelainsäädännön sisältöä, ja mielestäni se on paljon huolestuttavampaa kuin se, että he eivät tunne omaa eläkelainsäädäntöään. On paljon huolestuttavampaa, että he eivät tunne sitä eläkelainsäädäntöä, joka koskee kaikkia muita eläkkeen hakijoita.

Näissä laeissa on paljon epäkohtia, ja nimenomaan nämä on kirjoitettu niin vaikeaselkoisesti, että näitä on hyvin vaikea ymmärtää semmoisen, joka ei ole tottunut näitä lukemaan, ja semmoisenkin, joka on tottunut. Täällä on paljon pykälää, ja jos luette niitä, niin ette varmaan pääse niistä selville. On todella vaikea päästä jyvälle, mitä todella tarkoitetaan.

Mutta sen sijaan kansanedustajien eläkelain voimaantulosäännös on kirjoitettu kyllä hyvin yksinkertaisesti ja siitä käy hyvin selvästi ilmi, mistä on kysymys. Ed. Törnqvist ja minä emme kuulu niihin, jotka eivät ymmärrä, mistä tässä on kysymys. Nyt muuten lisätään kansanedustajain eläkelainsäädäntöön myös yksilöllinen varhaiseläke, jota tähän asti ei ole ollut. Siihen tulee sama 58 vuoden ikä kuin on näissä muissakin. Mehän esitämme, että se olisi ollut alhaisempi eli 55 vuotta.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää ehdotusta.

Samalla haluaisin todeta, että tämä valtion eläkelainsäädännön muutoshan koskee ainakin hallituksen esityksen perustelujen mukaan 260 000:ta henkilöä. Mutta vähän tuntuu nyt siltä, että tässä salissa on kuitenkin tärkein se, mikä koskee 200:aa henkilöä. Siltä osin haluaisin sanoa, että minä olen ymmärtänyt niin, että tämä 200 henkilön eli kansanedustajien asia on tullut esiin ryhmien puheenjohtajien allekirjoittaman aloitteen perusteella, jossa ensimmäisenä allekirjoittajana on ed. Kalevi Mattila, ja se lisä, joka nyt menee ed. Stenius-Kaukosen piikkiin, jos näin voi sanoa, tämä ajatus, on ollut sosialidemo-

kraattien alun perin. Ed. Stenius-Kaukonen tukee, kannattaa ja ehdottaa sitä.

Kun täällä on ollut puhetta siitä, että kansanedustajat pääsevät seitsemän edustajavuoden jälkeen eläkkeelle, niin tämä kohta on ollut voimassa. Se jää voimaan. Mutta eihän kansanedustaja seitsemän vuoden jälkeen voi eläkkeelle päästä kuin vain siinä tapauksessa, ettei ole muita töitä, muita tuloja. Tämä on ollut, ja se jää edelleen voimaan. Se oli ehkä aikanaan virhe, että sellainen tehtiin.

Ed. K a u p p i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen toi esiin, että ei tiedetä eläkelaista. Kyllä minä kahteen kertaan esimerkiksi kysyin soveltamisesta, kuinka käy esimerkiksi tämän seitsemän vuoden säännön perusteella kansanedustajan, joka jää sen perusteella eläkkeelle, jos ei saa työtä ja sillä eläkkeellä ollessaan vailla työsuhdetta tulee työkyvyttömäksi. Kuinka hänen eläkkeensä lasketaan? Asianomainen henkilö, jolta tätä asiaa kahteen kertaan kysyin, kummallakin kerralla vastasi, että jos vuoden kuluessa kansanedustajan toimen lakkaamisesta tulee työkyvyttömäksi, niin hänelle lasketaan tulevan ajan hyödyt mukaan. Mutta hän ei suostunut vastaamaan siihen, mitä tapahtuu silloin, jos vailla työsuhdetta jää tämän seitsemän vuoden säännön perusteella eläkkeellä ollessansa työkyvyttömyyseläkkeelle. Siihen ei tullut vastausta. En tiedä, miksi näin oli.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Ed. Laine on aivan oikeassa siinä, että tavallaan aivan liian suuren painon tässä keskustelussa saa kansanedustajia koskeva eläkeasia. Mutta toisaalta me olemme siinä hullussa tilanteessa, että me olemme itse päättämässä omasta asiastamme ja me käymme tässä ikään kuin keskustelua siitä, miten me tämän asian näemme.

Toisaalta valtion 230 000:ta henkilöä koskevaa eläkelakia on varmasti valmisteltu yli vuosi ja varmasti paljon pitempiä ja kiivaampia keskusteluja on käyty siitä, miten nämä henkilöt suhtautuvat tähän eläke-ehdotukseen. Kuten aikaisemmin jo totesin, pidän erittäin ansiokkaana ja tärkeänä sitä, että on päästy yksimielisyyteen siitä, miten näitä eläkelakeja muutetaan. Kun täällä usein todetaan, etteivät työmarkkinajärjestöt haluaisi mitään muutoksia, niin tässä asiassa ne kyllä haluavat ja ovat konkreettisesti huomanneet myös sen asian, josta ed. Kauppinen puhui, että me olemme eläkevästuiden kanssa tulevaisuudessa erittäin vaikeassa tilanteessa.

Se, että nyt valtion eläkelakia ja myös kuntien eläkelakeja muutetaan, osoittaa sen, että ammattiyhdistysliikkeessä ymmärretään tilanteen vaikeus. Harmillista on se, että tässä talossa vasemisto ei kuitenkaan ole halunnut näitä lakeja hyväksyä. Esimerkiksi sosialidemokraatit ovat äänestelleet epäjohton mukaisesti näiden lakien muuttamiseksi tai hylkäämiseksi, vaikka todellakin työmarkkinajärjestöt ovat tämän tilanteen vakavuuden ymmärtäneet.

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Taina tavalliseen tapansa aina vetoaa siihen, että tämä on työmarkkinajärjestöjen kesken sovittu. Tuntuu siltä, että ed. Taina ei lainkaan kuunnellut työmarkkinajärjestöjen, nimenomaan työntekijäjärjestöjen keskusjärjestöjen, hänen oman keskusjärjestönsä Akavan, VTY:n ja muiden työntekijäpuolta edustavien keskusjärjestöjen, kannanottoja. Sen vuoksi haluan muistuttaa ed. Tainalle, että he toivat esille epäkohtia, joihin he vaativat muutoksia. He toivat ne esille erittäin voimakkaasti, ja heillä oli yksimielinen paperi, että he eivät hyväksy tätä esitystä sellaisenaan, koska tämä ei suinkaan kaikin osin toteuta edes sitä, mitä on sovittu. Tämä nimenomaan koskee erilaisia muutostilanteita, joissa edut heikentyvät aivan kohtuuttomasti.

Toivoisin todella, että kuunneltaisiin 260 000 valtion eläkeläin piirissä olevan viranhaltijan ja toimihenkilön kannanottoja ja se olisi päällimmäinen asia, mistä täällä kannettaisiin huolta. Mutta eipä ole yhdenkään hallituspuolueen edustajan puheenvuorossa käsitelty lainkaan sitä, mikä huoli oli valtion palveluksessa olevien järjestöjen edustajien puheissa ja minkälaista huolta on kentältä tuotu näistä esityksistä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

11) Ehdotukset laeiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain sekä evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 292
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 59

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mie-

tintö n:o 59. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 2, 4 a, 5 c, 5 d, 7 a—7 c, 8 a, 8 b ja 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotukset luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskeviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 295/1992 vp
Lakialoitteet n:ot 29/1991 vp, 15/1992 vp sekä 21, 32 ja 36
Talousvaliokunnan mietintö n:o 50

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 50. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Kysymyksessä on surullisen pankkitukinäytelmän viimeinen näytös. Kansanedustajat tässä talossa ovat toimineet sillä tavalla, että omistajavastuu ei ole toteutunut niissä pankeissa, joita tuetaan, vaan pankit ovat valmiita tekemään samat virheet uudelleen, joita ne ovat tehneet aikaisemmin.

Pankkituelle ei ole tässä talossa pystytty saamaan aikaan ylärajaa. Pankkituen vastuukysymykset ovat sekaisin. Meillä on Valtion vakuusrahasto, jossa hallintoneuvosto valvoo pankkitukea vain 20 miljardiin markkaan saakka ja hallitus siitä ylöspäin. Hallituksen valvontaan emme voi näissä kysymyksissä luottaa.

Säästöpankit on pilkottu, roskapankki on perustettu. Meille veronmaksajille on arvaamaton vastuu tulossa maksuun roskapankin perustamisen seurauksena. Säästöpankkien pilkkominen

on tulossa niin kalliiksi, että tulemme vielä hämmästyttämään niitä lukuja, joita meille esitellään sen erittäin liberaalin vastuunotto politiikan mukaisesti, jota valtio noudatti ottaessaan vastattavakseen säästöpankkien vastuuta.

Talletussuojaa ei ole pystytty purkamaan, vaikka sen purkaminen olisi mitä ajankohtaisin asia. Pankkialaisuuden purkaminen on nyt käsilällä olevassa asiassa viimeinen kohta, joka ei näytä toteutuvan valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti. Valiokunnan enemmistö ei ole valmis purkamaan pankkialaisuutta tai murentamaan sitä miltään osin.

Herra puhemies! Tämä asia on sen tyyppinen, että toivoisin tästä käytävän vielä lisää keskustelua. Meidän on jotain tehtävä pankkialaisuudelle.

Ehdotan sen vuoksi, että asia pannaan pöydälle huomenna pidettävään eduskunnan täysistuntoon.

Ed. K o r h o n e n : Arvoisa herra puhemies! Kun syys-lokakuussa eduskunta sääti ns. roska-pankkilain, jolla pankkituki siirtyi täysin pois eduskunnan kontrollista ja valvottavuudesta, niin pankkialaisuus nousi voimakkaasti esille lainsäädännön yhteydessä. Kuitenkin nyt valiokunnan käsittelyn kautta pankkialaisuus säilyy täysin ennallaan.

Tästä syystä ja siitä, että eduskunta käsitteli vakuusrahastolakia ja otti siinä kantaa hyvinkin voimakkaasti pankkialaisuuspykälään, katson myös, että asian mittakaava huomioon ottaen asia on käsiteltävä päiväsaikaan ja silloin, kun edustajilla on mahdollisuus osallistua.

Kannatan ed. Seppäsen pöydällepanoehdotusta.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu ja kun pöydällepano keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, kehotan seuraavia puhujia ilmaisemaan käsityksensä pöydällepanoehdotuksesta.

Keskustelu pöydällepanoehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Korhosen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle huomiseen täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Seppäsen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 92 jaa- ja 14 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 92. (Ään. 199)

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Se kuva, jonka ed. Seppänen antoi pankkialaisuudesta, on väärä. Kun ed. Seppästä kuultiin talousvaliokunnassa asiantuntijana, (Eduskunnasta: Miksi?) — hän oli tehnyt asiasta aloitteen, hyvät ystävät, ja halusimme päästä selville siitä, mitä hän aloitteella tarkoittaa — hän oli sitä mieltä, ja uskon, että hän on edelleenkin sitä mieltä, että sellaista vahinkoa, jota pankkialaisuuden avaaminen merkitsisi toimiville yrityksille, ei pidä salaisuutta avaamalla tehdä. Tästä ilmeisesti olemme ed. Seppäsen kanssa samaa mieltä.

Muita salaisuuksihan ei yrityksillä sitten olekaan. Jos yritykset ovat menneet konkurssiin tai joutuneet yrityssaneerauksen kohteiksi, ovat protestilistalla tai jotenkin muuten vaikeuksissa, niiden pankkitiedot ovat käytettävissä. Näitä ei sellainen salaisuus enää koske, jota normaalissa toiminnassa olevien yritysten täytyy saada nauttia.

Kun viranomaiset saavat myös toimivista yrityksistä tiedot ja heille asetetaan velvollisuus tehdä julkisuudessa selvää pankkituen kohtaantumisesta, tätä ongelmaa ei minun mielestäni ole. Valiokunnan enemmistö oli kanssani samaa mieltä. Minä en ymmärrä, mihin me tarvitsisimme sellaisia mustia listoja, joita edustajat Seppänen ja Korhonen ovat vaatineet.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Me olemme antamassa valtion pankkitukea, köyhäin-apua, suomalaisille pankeille panematta toimeen omistajavastuuta niissä pankeissa, joita tuetaan, useampia kymmeniä miljardeja markkoja. Kansalaiset kysyvät, mihin nämä rahat menevät. Meillä on nyt tällä hetkellä eduskunnassa käsiteltävä lakiesitys, jolla edelleenkin jatketaan sen seikan salaamista, mihin nämä rahat menevät. Siis, ed. Louekoski, te ette tiedä, mihin valtion pankkitukirahat menevät. Me emme tiedä sitä Valtion

vakuusrahaston hallintoneuvostossa, te ette tiedä sitä eduskunnan talousvaliokunnassa, ja silloin täytyy lähteä siitä, että meillä ei ole tietoa, mihin valtion pankkitukea käytetään. Mielestäni julkinen mielipide ja valistunut julkinen mielipide on syksyn aikana lähtenyt siitä, että jos meillä jaetaan pankkitukea siihen tapaan kuin sitä nyt jaetaan ilman mitään ylärajaa, ilman että sille asetetaan tiukkoja ehtoja, ilman että omistajat pannaan vastuuseen, niin vähintä, mitä voi tapahtua, on että pankkialaisuutta murennetaan, murennetaan siltä osin jälkikäteen, että tiedämme, kenelle nämä rahat ovat menneet, kenelle.

Palaan edelleen vanhaan esimerkkiin. Kaupalehdessä on protestilista, jossa on pieniä, muutamien satojen markkojen suuruisia maksuhäiriöitä. Pidän sitä julkisena jalkapuuna siltä osin, kun kysymyksessä ovat pienten yritysten maksuhäiriöt. Ed. Louekoski, teillä ei ole sen asian suhteen mitään huomautettavaa. Mutta nyt, kun ruvetaan jakamaan miljardeja markkoja, kymmeniä miljardeja markkoja, yksittäisille yrityksille kymmeniä ja satoja miljoonia markkoja, niin te ette ole valmis julkistamaan sitä, kenelle ne rahat menevät. Eli teillä on eri moraali tässä kysymyksessä pienyrityksiä kohtaan, niitä kohtaan, joiden nimiä Kauppalehti julkaisee protestilistallaan, ja niitä suuria velallisia kohtaan, jotka haluamme tässä yhteydessä julkistaa yli miljoonan markan maksamatta jätettyjen luottojen osalta.

Kysymyshän ei ole normaalisti liiketoiminnasta, jos jätetään luotot maksamatta. Kysymys on epäonnistuneesta liiketoiminnasta, joka siinä tapauksessa, että maksamme pankkitukea, tulee maksuun suomalaisille veronmaksajille. Tältä osin pankkialaisuuden murentaminen, mistä nyt pykäläehdotuksessa tulee olemaan kyse, on mitä suurimmassa määrin julkisen huomion asia. Jos pankit olisivat jakaneet rahaa sellaisille velallisille, jotka eivät pysty maksamaan, ja ottaneet tappiot kannettavikseen, en vaatisi tällaista julkistamista. Mutta nyt, kun pankinjohtajat ja pankit ovat antaneet rahaa niin huomattavan määrän, 100 miljardia markkaa, maksukyvyttömille velallisille, että voidaan jo vaatia sosiaalista kontrollia näiden rahojen käytölle ja pankkituen käytölle niiden virheiden oikaisemissa, on perusteltua näiden isojen summien osalta jälkikäteen saada tämä kontrolli.

Ed. Louekoski, en minäkään halua tuhota yrityksiä tällä tavalla, mutta kyllä minä haluaisin, että jälkikäteen vahingot tiedettäisiin, jotta voisimme oppia torjumaan uutta kuplaa, joka nyt tulee sen perusteella, että samat ihmiset saavat

amat toimintamahdollisuudet kuin tähänkin asti tuottaessaan kuplia. Tämän takia on kohtuutonta, että me alistumme siihen, että pankkialaisuus jatkuu sellaisenaan kuin se on ollut tähänkin asti huolimatta siitä, että 100 miljardia markkaa on annettu rahaa maksukyvyttömille velallisille. Mielestäni meidän on vastattava eduskunnassa niihin paineisiin, joita on pankkialaisuuden murentamiseen nyt käsillä olevan lakiehdotuksen osalta.

Ne, jotka vaativat avoimuutta, julkisuutta ja vastikkeellisuutta pankkituessa, ovat hävinneet tämän vuoden tammikuun jälkeen kaikki eduskunnassa käydyt äänestykset. Tämä on viimeinen äänestys, joka tähän sarjaan tulee. Jos ed. Louekosken linja voittaa, me häviämme tämänkin kysymyksen, jossa kansalaiset haluavat oikeutetusti tietää, kenen velkoja he maksavat. Tässä mielessä te olette, ed. Louekoski, turvaamassa ilmiselvästi pankkien, pankinjohtajien ja maksukyvyttömien suurten velallisten asiaa, haluate, että kansalaiset eivät saa tietää, kenen velkoja maksetaan. Te olette halunnut siirtää tämän asian käsittelyä pankkitukikeskustelussa moneen eri otteeseen ja saaneet sen siirrettyksi tämän lain yhteydessä käsiteltäväksi. Nyt kun on käsiteltävänä tämä laki, johon te olette halunneet pankkialaisuuden murentamisen siirtää, te ette ole valmiita tekemään minkäänlaisia uusia ehdotuksia pankkialaisuuden murentamiseksi. Mielestäni tämä on, ed. Louekoski, suuri häpeä teidän edustamallanne linjalle.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Kyllä meidän pitää hävetä Suomessa, jos me avaamme pankkialaisuuden. Sen jälkeen meillä ei ole normaalia pankkitoimintaa. Jo tällaiset vaatimukset Suomen Pankkia valvovan pankkivaltuuston jäseneltä, että meidän on avattava pankkialaisuus, ovat kyseenalaisia. Kyllä ed. Seppänen sen hyvin tietää.

Pankkialaisuus eli asiakkaan nauttima suoja julkisuudelta on koko pankkitoiminnan perusasia. Ilman sitä ei ole normaalia länsimaista pankkitoimintaa. Enkä usko, kun sanon ”länsimaista pankkitoimintaa”, että idempänä säännöt olisivat yhtään sen kummallisempia. Pankkialaisuus, ed. Seppänen, tunnette sen vähintäänkin yhtä hyvin kuin minä, salaa vain tavallisen rehellisen pankin asiakkaan asioita asiattomalta julkisuudelta. Se on sen sisältö. Jos tämä luottamusuhde ehdoin tahdoin halutaan rikkoa, niin siinä rikotaan kyllä paljon muutakin, sen ed. Seppänen tietää.

Suomessa pankkialaisuutta käsittelevä normisto on samanlainen kuin meihin verrattavissa markkinatalousmaissa. Ei se sen kummallisempi asia ole. Siinä suhteessa Suomen pankkien asiat ovat huomommin kuin monessa muussa maassa, että voimavaroihimme ja kansantalouteemme nähden me olemme joutuneet maksamaan suurempaa pankkitukea kuin missään muualla maailmassa. On aivan kohtuullista ja välttämätöntä, tästä olen ed. Seppäsen kanssa samaa mieltä, että veronmaksajat tietävät suurin piirtein, mihin ne rahat menevät. Tämä vaatimus on hyvin perusteltu. Talousvaliokunta mietintöä tehdessään on ottanut tämän vaatimuksen huomioon.

Kerroin paikaltani äsken, että me kuulimme tästä nimenomaisesta asiasta ed. Seppästä asian tuntijana. Olimme ed. Seppäsen kanssa valiokunnassa yhtä mieltä siitä, että salaisuuden avaamisvaatimus ei koske toiminnassa olevia yrityksiä, vaikka ne olisivat luottotappioita aiheuttaneekin. Näinhän se oli, ed. Seppänen? Mutta niillä yrityksillä, jotka ovat jo joutuneet vaikeuksiin, ovat protestilistalla, ovat konkurssissa, yrityssaaneerauksen kohteena, ovat joutuneet tekemään pakkoakordeja tai joitakin muita sellaisia järjestyjiä, joissa viranomaiset ovat mukana, ei enää ole sellaista pankkialaisuutta, jota itse olen valmis puolustamaan. Niiden tiedot ovat julkisia. Eri asia on, että niitä ei kukaan systemaattisesti kerää eikä tee niistä listoja, ei pienemmistä eikä suuremmistakaan.

Protestilistamenettelyä en tässä yhteydessä halua ryhtyä ruotimaan. Siellähän ovat mukana jo ulosotot. Ulosotto toimien kohteeksi voi joutua hyvinkin vaatimattomista veloista kuka hyvänsä. Tratat ovat eräs protestilistan kohta. Sellainen saattaa jonkun huolimattoman kohdalle, vaikka asiat muuten olisivat hyvässä kunnossa, tulla milloin hyvänsä.

Ei näistä asioista tässä ole kysymys, vaan kysymys on siitä, suojelemmeko normaalia pankkitoimintaa ja haluammeko tehdä julkiseksi sen, mihin pankkitukivarat käytetään. Jos me tästä asetelmasta tarkastelemme puheena olevaa tilannetta, se on hyvin selvä. Kun me lainsäädäntöä kehittämällä asetamme pankkeja valvovien viranomaisten tehtäväksi saattaa tiedoksi suurelle yleisölle pankkituen kohtaantuminen sopivasti eriteltynä, esimerkiksi alueittain, pankkiryhmittäin, yritystyypeittäin jnp., päästään hyvin pitkälle yksityiskohtaisiin tietoihin siitä, mihin ne rahat ovat menneet. (Ed. Ukkola: Ei se riitä!) — Sen täytyy riittää. Nimittäin jos sitä pidemmälle mennään, ed. Ukkola, esimerkiksi kertomalla, että

Oulussa pankkitukea on käytetty niin ja niin monta miljoonaa markkaa sikäläisten rakennusalan yritysten luottotappioiden peittämiseen. Silloin ed. Ukkola suurin piirtein tietää, kuka tukea on saanut. Ne yritykset Oulussa rakennusalalla, jotka ovat jo menneet nurin, ovat sillä tavalla avoimia, että niiden asiat voidaan saada oikeuden pöytäkirjoista, julkisista kuulutuksista, huutokauppatilaisuuksista, mistä tahansa, ei siellä ole mitään salaisuuksia. Jos joku haluaa tehdä niistä listoja, niin siitä vain alkaa tehdä. Ei se sen kummempi asia ole. Nämä ovat asioita, jotka ovat kaikkien luettavissa samalla tavalla kuin jotkin ns. verojuorukalenterit.

Avoimuus, julkisuus ja valvottavuus pankkituessa ovat järjestettävissä erittäin hyvin siltä pohjalta, mitä talousvaliokunta ehdottaa. Siinä ei ole mielestäni minkäänlaista epäilystä eikä mitään epäselvää.

Olen jossakin yhteydessä verrannut niitä listoja, joita ed. Seppänen kaipaa, mustiin listoihin. Täytyykö olla yli miljoonan luottotappion aiheuttaneista jonkinlainen lista? Missä se sitten olisi, julkisella ilmoitustaululla vai julkaistaisiinko Virallisessa lehdessä vai sanomalehdissä vai jossakin? Mitä hyötyä sellaisista listoista on? Jonkinlaista uteliaisuutta voitaisiin tyydyttää. Ei meillä ole, hyvät ystävät, varkaistakaan mitään häpeälistoja. Ei törkeistä väkivallantekijöistä ole mitään listoja. Suomalainen yhteiskunta ja sen lainsäädäntö on sillä tavalla rakennettu, että me olemme luponeet häpeärangaistuksista. Miksi pitäisi olla lista niistä onnettomista, jotka liikelämässä ovat epäonnistuneet, kun asiallinen tieto siitä, mihin pankkitukivaroja on käytetty, on saatavissa muutakin tietä?

Suurin piirtein tämän kaltaisia ajatusratoja talousvaliokunnan enemmistö noudatteli, kun mietintö kirjoitettiin. Sen nyt luulisi riittävän.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Louekoski sekoittaa kaksi asiaa: pankkialaisuuden ja pankkitukialaisuuden. Mielestäni pankkialaisuus voidaan pitää ja on tarpeellistakin tietyissä olosuhteissa, mutta pankkitukialaisuutta meidän ei ole mitään syytä ylläpitää tässä yhteiskunnassa, jossa muut ovat joutuneet maksamaan toisten velkoja.

Ed. Louekoski, te olette vakuuttanut erilaisissa yhteyksissä tämän syksyn aikana monia asioita, jotka ovat toteutuneet toisella tavalla kuin te olette ennustanut. Esimerkiksi säästöpankkien pilkkominen toteutettiin vastoin teidän käsitystänne ja juuri toisella tavalla, kuin te edellisellä

viikolla täällä eduskunnassa vielä ennustitte. Sama tulee olemaan tässä asiassa. Te menette takuumieheksi nyt sellaisille prosesseille, joihin en suosittelisi takuumieheksi lähtemistä sen takia, että pankkitukisalaisuuden murentaminen on niitä asioita, joilla palautetaan yhteiskuntaan moraali. Emme me voi rinnastaa toisiinsa raiskaajia ja toisaalta niitä, jotka ovat jättäneet velkansa maksamatta. Meidän täytyy rinnastaa toisiinsa ne, jotka ovat jättäneet pieniä velkoja maksamatta, joiden nimet julkistetaan Kauppalehden protestilistalla, ja ne, jotka ovat jättäneet suuret velat maksamatta ja jotka ovat tulleet pankkituen kohteeksi. Jos me maksamme muiden velkoja, meillä maksajina täytyy olla oikeus tietää, kenen velkoja maksamme. Siitä tässä asiassa on kyse. Älkääkää, ed. Louekoski, sekoitako pankkisalaisuutta ja pankkitukisalaisuutta!

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuulin ensimmäisen kerran ed. Seppäsen tässä puheenvuorossa käyttävän termiä pankkitukisalaisuus. Kun hän puhujakorokkeelta äsken puhui, hän puhui koko ajan pankkisalaisuudesta ja sen murtamisesta. Jonkin verran johdonmukaisuutta, ed. Seppänen!

Minun moraalini on aivan samanlainen pienten ja suurten yritysten ja pienten ja suurten tapioiden kohdalla. Meillä on sellainen järjestelmä, että protestilistalle voi joutua, niin kuin kerroin, jo pelkästään siitä syystä, että on joutunut ulosoton kohteeksi. On unohtanut veroerän, jota aletaan ulosottotoimin periä. Kun ulosmittaus on tapahtunut, siitä menee tieto esimerkiksi protestilistalle. Ei se sen kummempi asia ole.

Jos käytäntöä halutaan muuttaa, niin muutetaan, ei se minusta ole kiinni. Tähän asiaan ei pidä sekoittaa sitä, että protestilistallekin joutunut pienyrittäjä on pankkiasioissaan salaisuussäännöksiens turvaama. Ei sitä pidä avata. Tämä on ed. Seppäsellekkin varmasti hyvin selvä asia.

Valitettavasti, ed. Seppänen, tämän eduskunnan enemmistö ei tee sellaisia päätöksiä useinkaan kuin minä haluaisin. Takuumieheksi en ryhdy sen enempiä Vakuusrahastolle kuin pankkeja valvovalle rahoitustarkastuksellekaan. Mutta haluaisin kuitenkin, että tässä muodossa nämä säännöt viedään läpi.

Ed. K o r h o n e n : Arvoisa herra puhemies! Ed. Louekoski korostaa viranomaisvalvonnan merkitystä pankkituen valvonnassa ja pankkisalaisuuden säätelyssä. Kaiken pahan alku ja juurihan on nimenomaan se, että viranomaisvalvonta

petti tässä yhteiskunnassa täydellisesti. Koko pankkikriisi hyvin pitkälle johtuu mm. siitä, että viranomaisvalvonta ei toiminut, ei toiminut Suomen Pankin valvonta, ei toiminut pankkitarkastusviraston valvonta eikä toiminut maan hallituksen valvonta. Näistä syistähän pankkikriisi tässä laajuudessa on meillä käsillä. Tätä taustaa vasten lähteminen siitä, että viranomaisvalvontaa tehostamalla voidaan tulevat pankkikriisit ehkäistä, on vähintäänkin epäilyttävä lähtökohhta.

Vertailu kansainväliseen käytäntöön on mielestäni ontuvaa tässä yhteydessä nimenomaan sitä taustaa vasten, että kansainvälisestä vertailusta ei löydy sellaista maata, jossa käytetään suhteessa kansantuotteeseen yhtä mittavia määriä rahoja, mitä Suomessa käytetään, pankkikriisin hoitoon.

Viimeisenä kävi korvaan ed. Louekosken puheenvuorossa se yksipuolisuus, jolla hän suhtautuu asiakkaan ja pankin väliseen pankkisalaisuuteen. Valiokunnassa, jossa hän on puheenjohtajana, enemmistön mielipide on, että pankkisalaisuuden estämättä pankki voi turvata saatavansa ja käynnistää perintätoimet. Silloin kun pankki turvaa saatavansa ja käynnistää perintätoimet, siihen liittyy avoin julkisuus asiakasta kohtaan. On se kumma, jos yhteiskunta, veronmaksajat, jotka ovat maksajana koko pankkikriisiin, ovat täysin suljettuja siitä tiedosta, mihin sitä rahaa käytetään. Ei kokoomatiedoilla tätä ongelmaa ratkaista, ikävä kyllä. Kokoomatietoja on tähänkin asti ollut saatavissa, ja se ei tällä hetkellä tyydytä ihmisten tarpeita.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Käytin pankkisalaisuus- ja pankkitukisalaisuus-termejä tietoisesti, koska ed. Louekoskelle pitää näköjään vääntää tällä tavalla rautalangasta, mistä pankkisalaisuudesta me nyt puhumme, kun me haluamme tietoja siitä, ketkä ovat pankkituen saajia, ketkä ovat aiheuttaneet yhteiskuntaan pankkitukitarpeen. Tämähän on sillä tavalla kansainvälisesti poikkeuksellinen kysymys, niin kuin ed. Korhonen edellä sanoi, että ei muualla ole vastaavia tarpeita syntynyt, koska muualla pankit ovat toimineet niin kuin pankkien pitää toimia eivätkä ole jakaneet rahaa ilmaiseksi maksukyvyttömille velallisille.

Mitä tulee tähän käytäntöön, mikä nyt toteutetaan, eli tulee jonkinlaisia koontatietoja siitä, kenelle pankkituki menee, ei se riitä täyttämään sitä tarvetta, joka yhteiskunnalla näissä kysymyksissä on, jotta moraali palaisi. Moraali vaa-

tii selkeämpiä tietoja siitä, kenelle nämä rahat menevät. Minä muistutan, ed. Louekoski, siitä että näitä kokoomatietoja tulee yhteiskuntaan toimittamaan tietty mainostoimisto, joka tällä hetkellä markkinoi myöskin joulupukkia suomalaisen yhteiskuntaan. Sillä on kaksi projektia: Toinen on joulupukin markkinoiminen suomalaisille, toinen on pankkituen saajien kokoomatietojen markkinoiminen suomalaisille. Mielestäni molemmat markkinoimiskohteet ovat samassa sarjassa. Joulupukkitiedon tasoa tulevat olemaan ne kokoomatiedot, mitä ed. Louekoski valiokunnassaan on tässä asiassa vaati-
massa.

Meidän on saatava aikaan hallinnon läpinäkyvyys kaikilla tasoilla, ja sitä nyt talousvaliokunta ei ole pystynyt tuottamaan. Siinä mielessä te olette munanneet koko tämän homman.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Olisiko kohtuullista, että ed. Seppänen kertoo, haluaako hän toimivien yritysten aiheuttamia luottotappioita julkisuuteen vai ei. Onko mieli muuttunut siitä, kun häntä kuultiin talousvaliokunnassa?

Ed. L u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Minusta on ehkä syytä huomata se, kun velvoitteita talousvaliokunnan suuntaan laitetaan, että maan hallitus ei ole juurikaan ollut huolissaan pankkituen avoimuudesta tai pankkitukikalaisuudesta, mitä nimitystä tässä on käytetty. On huomattava se, että talousvaliokunta on todella tehnyt tässäkin asiassa sen, mitä on pankkituen avoimuutta koskevia kohtia ylipäättänsä aikaansaatu. Talousvaliokunnan mietinnössä on esitetty pykälä rahoitustarkastuslain muuttamiseksi siten, että rahoitustarkoitus on tietojenantovelvollinen pankkitukea saavien tiedoista. Samoin mietinnöstä esille käyvät ponnet siitä, että myös Valtion vakuusrahaston tulee huolehtia omalta osaltaan tietojenantovelvollisuudesta, tietojen kokoamisesta ja niiden julkaisemisesta. Tässä minusta on oleellinen ero.

Toivoisin todella, että näitä pykäläiä muotoiltaisiin ja esityksiä tehtäisiin hallituksenkin puolesta, koska eihän liene tavanomainen käytäntö se, että valiokunta yksinomaan joutuu näitä erittäin keskeisiä ja tärkeitä asioita ja pykäläiä jatkuvasti muotoilemaan ja tekemään.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Ei minulla ole muuttunut mieli, enkä ymmärrä, mitä ed. Louekoski tässä ajaa. Ei toimivia yrityksiä välttä-

mättä tarvitse tällaiselle listalle laittaa luottotappioiden osalta. Monet yritykset joutuisivat sen perusteella oikeutetustikin konkurssiin. Nyt pankit niitä pelastavat, mutta olkoon, pelastetaan toimivia yrityksiä tässä työttömyystilanteessa, niin että ne voivat toimia.

Mutta minä asetan kyseenalaiseksi sen, että me saisimme riittävästi tietoa konkurssitilanteista näistä asioista. Meillä oli täällä joku päivä sitten puhetta ed. Juhantalon raha-asioista. Minä olen käynyt tutustumassa Bensowin konkurssipöytäkirjoihin. Ed. Louekoski väitti, että Juhantallolla oli ollut talletuksia Bensowissa. Minä väitän, että ei ollut, koska konkurssipöytäkirjoissa entisellä edustajalla Juhantallolla ei ollut mitään vaatimuksia konkurssipesän suhteen. Minä väitän, että hänellä on ollut siellä velkoja. Nämä velatkaan eivät näkyneet siellä, mutta niitä oli voitu sumplia ennen konkurssia, konkurssipesässä tai pesän kanssa. Siltä osin ne, jotka pystyvät sumplimaan asiansa konkurssipesän kanssa, eivät tule julkisuuteen myöskään konkurssimenetelyjen kautta. Tässä tapauksessa oli entisen edustajan Juhantalon luottoja siirretty toiselle luotonantajalle, tässä tapauksessa Sisu-Autolle.

Siis tällaiset järjestelyt ovat mahdollisia. Me tarvitsemme ehdottoman luotettavan listan pankkitukikalaisuuden murentamiseksi meille aiheutetuista vahingoista. Ei se entinen edustaja Juhantalo niin puhdas pulmunen ole siinä kysymyksessä, kuka yhteiskunnassamme on aiheuttanut pankkituen tarvetta. Tämä puoli entisen edustajan Juhantalon asioiden käsittelyssä on jäänyt kokonaan hänen tapauksensa käsittelyn ulkopuolelle. Kuitenkin meillä maksajilla olisi oikeus tietää, paljonko hänkin on aiheuttanut meille tappiota.

Ed. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! Aivan selvyuden vuoksi pitää sanoa, että valiokunnan puheenjohtaja ei ole nyt vastalauseita lukenut tarpeeksi tarkkaan. Täällä nimenomaan lukee, että "luottotappiorekisterin julkisuusvaikutuksen piiriin tulisivat vain niiden luotonsaajien luottotappiolliset luotot, joiden perintä ulosotossa, konkurssissa, velkomustuomiossa tai velkaneerauksessa on osoittanut velallisen maksukyvyttömyyden". Toisin sanoen toimivia yrityksiä ei missään vaiheessa ole edes esitetty luottotappiorekisterin piiriin.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Olen lukenut mietinnön ja vastalauseen. Minä vain halusin varmuuden vielä kerran siihen, että toi-

mivien yrityksiä aiheuttamia luottotappioita ei haluta julkisuuteen.

Jos yritys on huonon taloudellisen asemansa vuoksi, mm. kärsimiensä tappioiden vuoksi joutunut konkurssiin, velkasaneeraukseen tai muuten pois päiviltä, kaatunut, sillä ei ole enää mitään sellaisia salaisuuksia, joita ei virallisista asiakirjoista saisi. (Ed. Seppänen: Onpas!) — Sillä ei ole, ed. Seppänen. Ne saadaan selville. Esimerkiksi Bensowin konkurssista on saatavissa kaikki se tieto, joka siihen konkurssiin kuuluu. Se on aivan selvä juttu, kun joku näkee sen vaivan ja kokoaa ne tiedot. Ei siihen pykälää tarvita mutta siihen tarvitaan, että nämä tiedot kootaan myös toimivista yrityksistä, ed. Seppänen, ja pankkialaisuutta rikkomatta tehdään julkisuudessa tietäväksi, mihin rahat ovat menneet esimerkiksi alueittain, yritystyypeittäin jnp. koottuina.

Se, että minä, herra puhemies, olen jälleen kerran tämän asian puolestapuhujana, johtuu siitä, että asia ei näytä hallitusta kiinnostavan. Minua kuitenkin kiinnostaa se, että talousvaliokunnan mietinnöstä tulee kaikille oikea käsitys. Sen takia olen äänessä, en siitä syystä, että minä rakastaisin pankkitukea.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Louekoski on vakuuttanut minut talousvaliokunnan mielipiteistä, ja olen syvästi pahoillani, että talousvaliokunta on eduskunnassa jättänyt murentamatta pankkialaisuutta siltä osin kuin kysymyksessä on pankkitukialaisuus. Olette, ed. Louekoski, täysin sitovasti ja ymmärrettävästi selittänyt, että teillä ei ole tahtoa edetä asiassa siihen suuntaan, joka olisi kohtuullinen maksajien näkökulmasta. Te olette puolustamassa sellaista menettelyä, jota asiassa ei kannattaisi puolustaa, eli olette ohjaamassa varoja tarkoituksiin, joissa maksajat eivät saa tietää, kenelle ne menevät.

Mitä tulee Bensowin tapaukseen, ed. Louekoski, te väitätte, että Bensowissa entisellä kansanedustajalla Juhantalolla oli talletuksia eikä velkoja. Kuitenkaan Bensowin konkurssitapauksessa ei näy niitä talletuksia, joita te tässä yhteydessä puhutte. Hän ei ole esittänyt vaateita konkurssipesälle. Mistä te olette saanut tämän tiedon, että ed. Juhantalolla oli saatavia tästä konkurssipesästä? Joko teillä on väärä tieto, yhdessä aikaisemmassa istunnossa olette tämän tiedon levittänyt, tai sitten konkurssipesän asiakirjoista ei saa oikeata tietoa asiasta. Jos teidän tietonne on oikea, konkurssipesän asiakirjoista sitä ei saa. Ed. Louekoski, mistä te olette saanut sellaisen tiedon,

että entisellä edustajalla Juhantalolla oli Bensowin konkurssipesältä saatavia, talletuksia tässä konkurssiin menneessä yrityksessä? Kertokaapa se, niin pääsemme keskustelussa vähän eteenpäin sen suhteen, mitä tietoja konkurssipesän asiakirjoista on saatavissa.

Ed. Laivoranta: Herra puhemies! Minä tuen ed. Louekosken kantaa voimakkaasti ja ihmettelen ed. Seppäsen käsityksiä. Olen ymmärtänyt ja kuvitellut, että ed. Seppänen on talouspolitiikan asiantuntija. Alan entistä enemmän epäillä sitä. Ed. Louekoski on todella puhunut asioista niin kuin ihminen talousihmisenä puhuu eikä soke siihen politiikkaa eikä turhia antipatioita ja sympatioita. Ed. Seppäselä todella esitän kysymyksen: Miten te hoitaisitte tämän asian niin, että se tyydyttäisi teitä?

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Suoraan kysymykseen suora vastaus: Hyväksymällä sen pykäläehdotuksen, jota ed. Korhonen ed. Luukkaisen kannattamana tulee esittämään, ja jos ed. Luukkainen ei ole paikalla, minun kannattamanani tulee esittämään. Sillä tavalla minä sen hoitaisin, eikä se ole talouspoliittinen kysymys vaan mitä suurimmassa määrin yhteiskunnan moraaliin liittyvä kysymys. Ei tämä ole talouspolitiikkaa, jos me rupeamme toimimaan sillä tavalla, että yhteiskunnan elämässä pankkikriisisylliset, lamasylliset, ne, jotka ovat käyttäneet väärin yhteiskunnan varoja, tulevat tietoon ja selvitetään maksajille.

Ei tässä ole, ed. Laivoranta, talouspolitiikan suurista linjoista kysymys. Jos te talouspolitiikasta puhutte, teidän pitää muistaa, että koskaan ei ole kukaan valtiovarainministerinä tehnyt suurempaa suhdannepoliittista väärinarviota kuin ministeri Louekoski vuonna 90 vuoden 91 budjetin osalta. Älkää häneen luottako talouspolitiikassa. Mutta tämä ei ole talouspoliittinen kysymys. Tämä on moraalikysymys. Siinä teette viisaammin, kun luotatte minuun ettekä ed. Louekosken.

Ed. Laivoranta: Herra puhemies! Tämä on myös talouspolitiikan kysymys. Talouspolitiikassakin on tiettyjä moraaliasioita. Jos teidän esittämänne lakimuutos tai ponsi hyväksytään, se lähinnä tarkoittaa kai sellaista häpeäpaalu-pontta, joka lähtee siitä, että kaikki, jotka ovat tavallaan aiheuttaneet tai olleet kuitenkin välikäsinä aiheuttamassa pankkitukitarvetta, joutuvat häpeäpaaluun, esimerkiksi ne, jotka ovat otta-

neet valuuttavelkaa ja nyt devalvaation takia joutuneet vaikeuksiin, aivan rehelliset yrittäjät.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä en halua jatkaa ed. Laivorannan kanssa keskustelua. Kysymyksessä ei ole ponsi vaan pykälämuutosesitys eivätkä kaikki vaan yli miljoona markkaa velaksi saaneet. Ed. Laivoranta, ette ole tutustunut asiaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna perjantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 19.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen